

Jij en ik, wij horen erbij!

🕒 **Duur** 45 tot 60 minuten (afhankelijk van verwerking en groepsdynamiek)

🎯 **Lesdoel** De leerlingen leren over verschillen en overeenkomsten tussen mensen, zoals uiterlijk, voorkeuren en vaardigheden. Ze ontdekken dat iedereen uniek is en ze oefenen met vriendelijkheid en respect. Zo bouwen ze aan een inclusieve, veilige klas.

Verbindende leergebieden

- Sociaal-emotionele ontwikkeling
- Kunstzinnige oriëntatie (beeldend, spel / drama)
- Taalontwikkeling (luisteren, vertellen, woordenschat)
- Burgerschap en diversiteit

Kerdoelen

Burgerschap

- 1 Schoolcultuur – Leerlingen voelen zich onderdeel van de groep.
- 2 Diversiteit – Leerlingen leren omgaan met verschillen.

Nederlands

- 2A Luisteren en lezen met begrip – Leerlingen leren zich uitdrukken en leren luisteren naar elkaar.
- 4A Doelgericht gesprekken voeren – Leerlingen leren hoe je respectvol gesprekken voert over verschillen en overeenkomsten tussen mensen.
- 7A Talige identiteit – Leerlingen onderzoeken gebieden van hun eigen identiteit en deze vorm te geven in taalgebruik.

Kunst en cultuur

- 4 Verbeelden en creëren – Leerlingen geven vorm aan hun identiteit en beleving.
- 6 Kunst en cultuur beleven – Leerlingen bekijken en bespreken elkaars werk en spel.

Mens en Maatschappij

- 1 Denkwijzen – Leerlingen leren verschillende denkwijzen en perspectieven te begrijpen.
- 10 Diversiteit – Leerlingen leren omgaan met diversiteit en verschillende culturele achtergronden te waarderen.

Benodigheden

- Spiegels
- Vellen papier, potloden, stiften, wasco
- Kralen / touw voor vriendschapsarmbanden
- Verkleedmateriaal en attributen voor spel
- Een prentenboek over verschillen (bijvoorbeeld *Elmer of Ik ben ik!*)

Introductie voor de leerkracht

Diversiteit is voor kleuters iets wat ze dagelijks ervaren, maar vaak nog niet onder woorden kunnen brengen. Ze zien verschillen in uiterlijk, gedrag, kleding of taal en ze reageren daar op een directe, oprechte manier op. In deze fase is het essentieel om ruimte te geven aan het ontdekken van verschillen én het ontwikkelen van positieve omgangsvormen. Deze les biedt kleuters de gelegenheid om zichzelf en anderen beter te leren kennen en respect te oefenen via spel, kunst en gesprek. De kracht zit in het zichtbaar maken van overeenkomsten én verschillen, zonder oordeel. Door middel van spiegels, tekenen, dramatisch spel en creatieve opdrachten leren kleuters zichzelf waarderen én openstaan voor anderen.

Als leerkracht bied je structuur om op een natuurlijke manier belangrijke burgerschapsdoelen vorm te geven. De les is flexibel inzetbaar. Gebruik jouw kennis van de groep om de nadruk te leggen op wat jouw leerlingen nodig hebben: meer herkenning, meer expressie of meer luisteren naar elkaar. Let vooral op wie nog moeite heeft om zichzelf te uiten of om ruimte te geven aan anderen.

Omschrijving van de opdracht

De les draait om het zien van jezelf én de ander. Door middel van spiegels, tekenen, een gezamenlijke activiteit en kringgesprekken onderzoeken leerlingen wat hen uniek maakt, wat hen verbindt met anderen en hoe ze kunnen zorgen dat iedereen erbij hoort. De kunstzinnige opdrachten zijn laagdrempelig en bieden expressiemogelijkheden voor alle leerlingen.

Begeleiding

Stel open vragen, geef voorbeelden en benoem positief gedrag. Bied taal aan (woorden als 'uniek', 'bijzonder', 'trots', 'verschillen' en 'erbij horen'). Zorg voor een veilige sfeer: laat alle leerlingen meedoen op hun eigen manier en geef extra ondersteuning waar nodig (bijvoorbeeld hulp bij tekenen of woorden zoeken).

Kennisoverdracht

Introduceer het thema via een prentenboek dat op een herkenbare manier verschillen laat zien, bijvoorbeeld *Elmer* of *Ik ben ik!* Benoem woorden als 'hetzelfde', 'anders', 'bijzonder', 'aardig doen' en 'meespelen'. Laat de leerlingen oefenen met het verwoorden van gevoelens en het herkennen van verschil als iets normaals.

Differentiatie

- Taalzwakke leerlingen: werk met pictogrammen, kleurkaarten of voorbeeldzinnen.
- Sterke sprekers: geef hun de rol van gespreksstarter of presentator.
- Leerlingen die liever bewegen dan praten: geef ruimte voor expressie in spel of beeld.
- Introverte leerlingen: laat hen tekenen of fluisteren via een helper.

De vijf fasen van de leercirkel

Verwonderen

Activiteit: prentenboek en spiegelmoment. Lees het prentenboek *Elmer* of een ander verhaal waarin een personage anders is dan de rest. Vraag daarna bijvoorbeeld:

- Wat is er anders aan Elmer?
- Hoe voel jij je als iemand jou anders noemt?
- Kun jij iets noemen wat jou bijzonder maakt?

Laat leerlingen daarna met een handspiegeltje naar zichzelf kijken. Vraag:

- Wat zie je? Wat vind je mooi aan jezelf?
- Lijk je op iemand anders? Wat is anders?

Laat leerlingen hun bijzondere eigenschap tekenen of benoemen op een kaartje.

Doel: leerlingen ontdekken en benoemen hun eigenheid en verwonderen zich over verschil.

Oriënteren

Activiteit: samen-schilderij 'wij allemaal'. Laat de klas een groot kunstwerk maken op bruin papier of doek. Iedere leerling schildert of tekent zichzelf en iets wat bij hem of haar past (bijvoorbeeld de lievelingskleur, een dier, een hobby). Vraag tussendoor:

- Wat heb jij gemaakt?
- Zie je iets wat een ander ook heeft?
- Wat maakt dit kunstwerk zo kleurrijk?

Doel: leerlingen oriënteren zich op wat hen uniek maakt én wat hen verbindt met anderen.

Onderzoeken

Activiteit: rollenspel met verkleedkleden. In kleine groepjes mogen leerlingen 'iemand anders zijn'. Bijvoorbeeld:

- Vandaag ben ik iemand die bang is in nieuwe groepen.
- Vandaag ben ik iemand die altijd graag helpt.
- Vandaag ben ik iemand die vaak alleen speelt.

Bespreek na het spelen:

- Hoe voelde het om een ander te spelen?
- Wat had jij nodig in dat spel?
- Wat kun je doen om iemand te helpen?

Doel: leerlingen onderzoeken emoties en perspectieven van anderen door spel.

Uitvoeren

Activiteit: vriendschapsarmbandje. Iedere leerling rijgt een armband met verschillende kralen. Elke kleur betekent iets:

- rood – ik ben trots op iets;
- geel – ik kan iets goed;
- blauw – ik heb een mooie eigenschap;
- groen – ik ben anders dan anderen en dat is goed.

Daarna geven ze het armbandje aan een klasgenoot met de woorden: 'Ik geef jou dit omdat ...' Eventueel worden de betekenissen klassikaal besproken.

Doel: leerlingen geven uiting aan waardering voor verschillen en leren elkaar zien.

Reflecteren

Activiteit: kringgesprek en wenskaartje. Rond de les af in de kring. Vraag:

- Wat heb jij vandaag over jezelf geleerd?
- Wanneer voelde jij je gezien?
- Wat ga jij morgen doen om te zorgen dat iedereen erbij hoort?

Laat elke leerling een wens tekenen of schrijven op een kaartje: 'Morgen wil ik ...' Bijvoorbeeld:

- Morgen wil ik met iemand spelen die ik nog niet zo goed ken.
- Morgen wil ik zeggen dat iemand mooi haar heeft.

Doel: leerlingen reflecteren op gedrag, gevoel en actie – en nemen dit mee naar morgen.

Evaluatie en reflectie voor de leerkracht

Observeer:

- Welke leerlingen benoemen trots hun eigenheid?
- Wie zoekt verbinding met anderen?
- Hoe reageren leerlingen op zichtbare verschillen?

Stel jezelf de vragen:

- Welke leerlingen hebben meer erkenning nodig?
- Hoe zichtbaar is inclusie in mijn klas?
- Welke leerlingen kan ik nog beter helpen in hun sociale of emotionele ontwikkeling?

Mogelijke vervolgvragen

- Hoe voel je je als iemand je overslaat?
- Wat is hetzelfde en wat is anders aan ons allemaal?
- Hoe zorgen we ervoor dat iedereen zich veilig voelt?
- Wat is trots zijn op jezelf?

Deze lesbrief hoort bij de uitgave 'EigenlijkWijs'.
www.eigenlijkwijs.nl